

Hoogheemraadschap van
Schieland en de Krimpenerwaard

Rekenkamercommissie

Maasboulevard 123
Postbus 4059
3006 AB Rotterdam
T. 010 45 37 200
F. 010 41 30 694

Jaarverslag 2020 en Jaarplan 2021

Versie: definitief

De Rekenkamercommissie Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard:

F.J.J. Brouwer (extern voorzitter)

M. Biljoen

M. Broere-Van der Wees

J.H. van Dorp

W.R. van Heemst

P. Boesberg (ambtelijk secretaris)

Rotterdam, 3 februari 2021

DROGE VOETEN EN SCHOON WATER

www.schielandendekrimpenerwaard.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Jaarverslag 2020	4
Samenstelling rekenkamercommissie	4
Wat heeft de rekenkamercommissie onderzocht?	4
Lopend onderzoek	5
Inzet middelen	5
Jaarplan 2021	6
Samenstelling en werking rekenkamercommissie	6
Wat gaat de rekenkamercommissie onderzoeken?	6
Inzet middelen	7
Bijlage 1 – groslijst onderzoeksonderwerpen	8

Voorwoord

De rekenkamercommissie Schieland en de Krimpenerwaard doet – conform haar verordening - onderzoek naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de niet-financiële rechtmatigheid van het door het Bestuur van het hoogheemraadschap gevoerde bestuur. De kernwaarden waarmee de rekenkamercommissie dit doet, zijn: zorgvuldig bij de verzameling van relevante feiten, objectief in haar analyses en transparant in haar oordeelsvorming. Met dit in gedachten treft u hierbij ons Jaarverslag 2020 en ons Jaarplan 2021 aan.

Op 19 november 2019 was ons Jaarplan 2020 ter informatie verzonden aan de Verenigde Vergadering. Voor het overgrote gedeelte is ons werk in 2020 conform plan uitgevoerd. De rekenkamercommissie heeft in de eerste helft van 2020 twee rekenkamercommissiebriefjes aan de Verenigde Vergadering verzonden. Deze brieven lagen op het vlak van de *Jaarverslaglegging 2019* van het hoogheemraadschap en van de *Opvolging en monitoring van de aanbevelingen die zijn gedaan in eerdere onderzoeken door de rekenkamercommissie of in de zogeheten bestuurlijke audits*. In de tweede helft van 2020 is het onderzoek naar de *Governance van de gemeenschappelijke regelingen* ter hand genomen, dat begin 2021 zal worden afgerond.

In het kader van onze professionele ontwikkeling is door de leden van de rekenkamercommissie de meerdaagse introductie cursus rekenkamerwerk van de NVRR gevolgd. Ook is kennis gemaakt met rekenkamers en rekenkamercommissies van de omliggende waterschappen.

In het verleden zijn er wel eens problemen geweest met een adequate agendering in de commissie AZM van stukken van de rekenkamercommissie. De rekenkamercommissie is blij met de aanwijzing door het college van D&H van een specifieke, ambtelijke contactpersoon hiervoor medio 2020, waardoor een en ander is opgelost.

Wat betreft ons Jaarplan 2021 zullen we allereerst het onderzoek naar de *Governance van de gemeenschappelijke regelingen* afronden. Verder zal de rekenkamercommissie in het voorjaar van 2021 wederom een onderzoek uitvoeren naar de informatiewaarde van de Jaarverslaglegging 2020 van het hoogheemraadschap. Dit onderzoek leidt tot een rekenkamercommissiebrief.

Verder zijn wij van plan in ieder geval één diepgaander onderzoek uit te voeren. Daarvoor hebben we het onderwerp gekozen: *Proces en effectiviteit van de financiële bijdrage voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers*.

Wij hebben voor de vaststelling van ons Jaarplan 2021 de fractievoorzitters van de Verenigde Vergadering in de gelegenheid gesteld (schriftelijk en telefonisch) mogelijke onderwerpen voor een onderzoek in 2021 of volgende jaren aan te dragen. De meeste aangedragen onderwerpen zijn opgenomen in een groslijst, die ook onderwerpen omvat die de commissie zelf heeft genoemd.

De rekenkamercommissie gaat ervan uit dat het Jaarverslag een goed beeld geeft van wat en hoe de rekenkamercommissie in 2020 heeft geopereerd. Het Jaarplan betreft naar onze mening een goede invulling van onze opdracht voor het jaar 2021.

Namens de rekenkamercommissie,

Frits J.J. Brouwer,
extern voorzitter

Jaarverslag 2020

Samenstelling rekenkamercommissie

De samenstelling van de rekenkamercommissie was in 2020 als volgt:

- de heer F.J.J. Brouwer - voorzitter (extern)
- mevrouw M. Broere-Van der Wees - lid/plaatsvervangend voorzitter
- de heer M.H. Biljoen - lid
- de heer J.H. van Dorp - lid
- de heer W. van Heemst - lid

Ambtelijk secretaris van de rekenkamercommissie was de heer P. Boesberg. De onderzoekers van de rekenkamercommissie waren mevrouw M.E. Wolters, de heer J. de Vos (tot juli 2020) en mevrouw M. de Jager, die allen werkzaam zijn bij ConcernControl van HHSK.

De zittingstermijn van de leden van de rekenkamercommissie is gelijk aan de zittingstermijn van de Verenigde Vergadering. (Her)benoeming vindt bij het begin van elke nieuwe zittingsperiode plaats. Na het verstrijken van de zittingstermijn blijft de voorzitter maximaal zes maanden in functie of zoveel korter als in zijn vacature wordt voorzien.

De rekenkamercommissie is in 2020 twaalfmaal in vergadering bijeen geweest, voor het overgrote deel via video-vergaderen vanwege de corona-maatregelen. Daarnaast hebben de leden samen met de onderzoekers interviews afgenomen bij de onderzoeken naar de *Opvolging en monitoring van eerdere aanbevelingen* en naar de *Governance van de gemeenschappelijke regelingen*. Ten aanzien van de rekenkamercommissiebrief over de *Jaarverslaglegging 2019* is gesproken met de accountant en het Hoofd Bedrijfsvoering. Ook is op drie dagen (deels fysiek, deels digitaal) gezamenlijk de introductie cursus rekenkamerwerk van de NVRR (Nederlandse Vereniging van Rekenkamers & Rekenkamercommissies) gevolgd.

Wat heeft de rekenkamercommissie onderzocht?

Rekenkamercommissiebrief Jaarverslaglegging 2019

Op 28 mei 2020 concludeerden wij hierin dat de Jaarverslaglegging 2019 voldoende en kwalitatief passende verantwoordingsinformatie biedt voor de Verenigde Vergadering om haar controlerende rol te kunnen vervullen. In deze rekenkamercommissiebrief hebben wij nader onderzoek ingesteld naar a) de onderschijding van de investeringen in 2019 en de effecten daarvan op het exploitatieresultaat 2019 en b) naar de opzet en werking van het zogenaamde stoplichtmodel voor de terugblik op de gestelde doelen en maatregelen bij de programmaverantwoording. De aanbevelingen door de rekenkamercommissie bij het onderzoek *Meerjareninvesteringsplannen* uit 2017 zijn nogmaals door ons herhaald. Kern van deze aanbevelingen was dat het college meer aandacht aan de planning en begroting van de investeringen moet geven, maar ook dat de Verenigde Vergadering haar (toezichhoudende) rol hierin moet nemen. Een andere aanbeveling is een meer geïntegreerde benadering voor de bespreking van de verschillende programma's binnen de exploitatie, waardoor er een completer beeld ontstaat van de mate van realisatie van de ambities en doelstellingen. Een volgende aanbeveling is meer aandacht te besteden aan de SMART formulering van de gestelde doelen en maatregelen in de programmabegroting. Tot slot wordt geadviseerd het gehanteerde stoplichtmodel in de jaarverslaglegging uit te breiden met de kleur "oranje" voor situaties waarbij het gestelde doel en de betreffende maatregel voor het overgrote deel zijn gerealiseerd, maar nog een beperkt restant doorloopt in het daaropvolgende jaar.

Deze rekenkamercommissiebrief is behandeld bij het agendapunt Jaarverslag 2019 in de Commissie Algemene Zaken & Middelen van 4 juni 2020, waarna de Verenigde Vergadering alle

aanbevelingen heeft omarmd en het college van D&H heeft toegezegd het stoplichtmodel uit te zullen breiden.

Rekenkamercommissiebrief Opvolging en monitoring van de aanbevelingen

Op 14 juli 2020 hebben wij de rekenkamercommissiebrief gepubliceerd over ons onderzoek naar de *Opvolging en monitoring van de aanbevelingen van de in de periode 2015-2018 uitgevoerde onderzoeken*. Het betreft de onderzoeken van zowel de rekenkamercommissie als de onderzoeken van het college op basis van artikel 109a van de Waterschapswet (bestuurlijke audits). Het primaire doel van dit onderzoek is de Verenigde Vergadering goed inzicht te geven in de informatievoorziening over de status van de aanbevelingen en de getroffen maatregelen of acties met betrekking tot de eerder uitgevoerde onderzoeken. Daarnaast wordt de vraag beantwoord of het naast elkaar bestaan van de onderzoeken door de rekenkamercommissie en de bestuurlijke audits van het college efficiënt en effectief is.

Het totale beeld dat naar voren komt uit dit onderzoek is positief. Wel is een aantal aanbevelingen gedaan, bijvoorbeeld om de bestuurlijke aandacht in de Verenigde Vergadering voor de uitkomsten van de onderzoeken en de opvolging van de aanbevelingen te versterken. Op 10 september 2020 hebben wij de leden van de Commissie Algemene Zaken & Middelen de gelegenheid geboden over deze rekenkamercommissiebrief met ons in gesprek te gaan. De commissieleden bleken tevreden over het beeld dat uit het onderzoek naar voren kwam en hebben de aanbevelingen omarmd. Een punt dat open bleef, is de vorm van de agendering van stukken van de rekenkamercommissie.

Lopend onderzoek

De opzet van ons onderzoek *Governance gemeenschappelijke regelingen* is op 23 maart 2020 ter informatie aan de Verenigde Vergadering verzonden. Via dit onderzoek wil de rekenkamercommissie inzicht bieden in de wijze waarop de governance vanuit het hoogheemraadschap op de gemeenschappelijke regelingen functioneert. Het onderzoek is in de zomer van 2020 gestart en naar verwachting kan dit onderzoek begin februari 2021 worden afgerond.

Voor het reserve-onderzoeksonderwerp *Beheer waterstaatswerken* was geen tijd meer beschikbaar, zodat het blijft staan op onze groslijst.

Inzet middelen

Het budget van de rekenkamercommissie bedroeg in 2020 € 3.250. De werkelijke kosten laten een overschrijding zien door enerzijds een toename van het aantal vergaderingen van de rekenkamercommissie (€ 500) en anderzijds het collectief volgen van de introductie cursus rekenkamerwerk bij de NVRR (€ 1.725).

Daarnaast kan de rekenkamercommissie een beroep doen op de inzet van onderzoekers uit de organisatie van het hoogheemraadschap tot een maximum van 700 uur. Hieronder is een overzicht opgenomen van de inzet van deze uren. De afronding van de rekenkamercommissiebrief over de *Opvolging aanbevelingen eerdere onderzoeken* laat een overschrijding zien van 166 uren. Deze overschrijding is het gevolg van het stop zetten van het onderzoek in 2019 voor bestuurlijke afstemming, waardoor niet alleen meer sprake was van het afronden van het onderzoek in het verslagjaar. Voor het onderzoek *Governance gemeenschappelijke regelingen* was daarentegen 69 uur minder benodigd.

Omschrijving	Raming		Realisatie	
	€	uren ¹⁾	€	uren ¹⁾
Presentiegeld voorzitter (incl. reiskosten)	2.500		3.000	
Vergoeding leden rekenkamercommissie	6.000		6.035	
Lidmaatschap van de NVRR	750		750	
Introductie cursus rekenkamerwerk NVRR	--		1.725	
Afronding rekenkamercommissiebrief <i>Opvolging aanbevelingen eerdere onderzoeken</i>		50		216
Rekenkamercommissiebrief <i>Jaarverslaglegging 2019</i>		--		--
RKC-Onderzoek <i>Governance Gemeenschappelijke regelingen</i>		650		581
Totaal	9.250	700	11.510	797

¹⁾ Uurtarief in programmabegroting bedraagt € 80,--.

Tenslotte kan vermeld worden dat onze eigen pagina op de HHSK-website is aangepast, zodat ons werk duidelijker zichtbaar wordt en burgers worden uitgedaagd onderwerpen aan te dragen voor een onderzoek door de rekenkamercommissie.

Jaarplan 2021

Samenstelling en werking rekenkamercommissie

De samenstelling van de rekenkamercommissie is in het jaar 2021 onveranderd t.o.v. 2020:

- de heer F.J.J. Brouwer - extern voorzitter
- mevrouw M. Broere-Van der Wees - lid/plaatsvervangend voorzitter
- de heer M. Biljoen - lid
- de heer J.H. van Dorp - lid
- de heer W. van Heemst - lid

Ambtelijk secretaris van de rekenkamercommissie is de heer P. Boesberg. De onderzoekers van de rekenkamercommissie zijn mevrouw M.E. Wolters en mevrouw M. de Jager.

De rekenkamercommissie vergadert in principe maandelijks; vast agendapunt is het bespreken van de voortgang van de onderzoeken.

Wat gaat de rekenkamercommissie onderzoeken?

In dit jaarplan geeft de rekenkamercommissie aan welke onderwerpen in 2021 onderzocht zullen worden. Op basis van ons onderzoeksprotocol hanteert de rekenkamercommissie bij de keuze van een onderzoeksonderwerp de volgende criteria voor de prioriteitstelling:

- a. gaat over zaken die door het hoogheemraadschap te beïnvloeden zijn
- b. is maatschappelijk relevant
- c. heeft (mede) een groot financieel belang
- d. sluit aan op de visie, doelen en beleidsprioriteiten van het hoogheemraadschap
- e. heeft een politiek-bestuurlijk belang
- f. levert bruikbare leereffecten op voor de Verenigde Vergadering en het college van dijkgraaf en hoogheemraden
- g. speelt ook bij andere waterschappen
- h. levert een degelijk onderzoeksresultaat op
- i. wordt (t.z.t) verspreid over meerdere beleidsterreinen.

Het Jaarplan 2021 van de rekenkamercommissie is op de volgende wijze tot stand gekomen.

Op de eerste plaats zijn uiteraard het lopende onderzoek naar de *Governance gemeenschappelijke regelingen* en het in opdracht van de Verenigde Vergadering standaard uit te voeren onderzoek naar de informatiewaarde van de Jaarverslaglegging op de rol gezet. Vervolgens is de bestaande groslijst (zie ons Jaarplan 2020) door de rekenkamercommissie geactualiseerd.

Daaraan is toegevoegd een aantal onderwerpen die door de fractievoorzitters van de Verenigde Vergadering zijn genoemd in een telefonische ronde van de voorzitter. Dit heeft geleid tot een nieuwe groslijst, die als bijlage 1 is bijgevoegd.

Op basis van een gedegen afweging – in het licht van de hierboven vermelde criteria – is door de leden van de rekenkamercommissie vervolgens een nieuw onderzoeksonderwerp gekozen, tezamen met een reserve-onderwerp. Dit leidt tot de volgende lijst van in het jaar 2021 te onderzoeken onderwerpen:

1. Rekenkamercommissie-onderzoek: Governance gemeenschappelijke regelingen

In het eerste kwartaal van 2021 ronden wij het onderzoek af naar de werking van de gemeenschappelijke regelingen waarbij het hoogheemraadschap is betrokken. De centrale onderzoeksvraag daarbij is: is de wijze van sturing van, beheersing van, verantwoording over en toezicht op de gemeenschappelijke regelingen effectief? Het betreft een viertal gemeenschappelijke regelingen; deze zijn: 1) De Regionale Belasting Groep, 2) AQUON, 3) Het Waterschapshuis en 4) de GR Slibverwerking.

2. Rekenkamercommissie-brief: Informatiewaarde Jaarverslaglegging 2020

Het budgetrecht van de Verenigde Vergadering kan enkel goed worden ingevuld, wanneer zij over voldoende en goede informatie beschikt uit onder andere de begroting en de jaarverslaglegging. De programmabegroting moet de Verenigde Vergadering in staat stellen een goede afweging te maken over de toedeling van middelen. De jaarverslaglegging, meer in het bijzonder de programmaverantwoording, moet voldoende en goede informatie bieden om te kunnen controleren of, en in hoeverre de begroting is gerealiseerd. Via een rekenkamercommissiebrief doet de rekenkamercommissie in het tweede kwartaal van 2020 hier onderzoek naar.

De rekenkamercommissie zal hierover nog afspraken maken met de organisatie, zodat hiervoor voldoende doorlooptijd wordt gegeven aan de rekenkamercommissieleden, die dit onderzoek in persoon uitvoeren, zonder steun van de eerder genoemde onderzoekers.

3. Rekenkameronderzoek: Proces en effectiviteit financiële bijdragen aanleg natuurvriendelijke oevers

In het kader van haar nieuw gekozen onderzoeksonderwerp wil de rekenkamercommissie ingaan op het proces en de effectiviteit van de financiële bijdragen voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers. De rekenkamercommissie wil op basis van casuïstiek nader onderzoeken op welke wijze de financiële bijdragen van het hoogheemraadschap aan omgevingsinitiatieven voor de natuurvriendelijke oevers tot stand komen en wat de effectiviteit is van de aanleg van de natuurvriendelijke oevers. De rekenkamercommissie wil dit doen aan de hand van de casus Prinsenpark te Rotterdam en van de financiële bijdragen aan nog nader te bepalen projecten op basis van de Subsidieregeling natuurvriendelijke oevers 2016-2021.

4. (reserve-onderwerp) Rekenkameronderzoek: Beheer waterstaatswerken

Het waterschap heeft de publieke taak om waterstaatswerken te beheren. Een waterstaatswerk wordt gedefinieerd als een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering, ondersteunend kunstwerk (plus bijbehorende onderhoudspaden en beschermingszones) dat als zodanig in de legger is opgenomen. De centrale onderzoeksvraag hierbij is: "Is het beheer van onze waterstaatswerken op orde?". Dit betreft zowel beleidsmatige, financiële als uitvoerende aspecten. Een nadere keuze tot welke waterstaatswerken het onderzoek zich beperkt, moet nog worden gemaakt.

Inzet middelen

In 2021 belooft het budget van de rekenkamercommissie een bedrag van € 9.785. Daarnaast kan de rekenkamercommissie een beroep doen op de inzet van onderzoekers uit de organisatie voor totaal 700 uur. Hieronder is een overzicht opgenomen over de inzet van deze middelen.

Omschrijving	Geld	Uren
Presentiegeld voorzitter (incl. reiskosten)	3.000,--	
Vergoeding leden rekenkamercommissie	6.035,--	
Lidmaatschap van de NVRR	750,--	
Rekenkamercommissie-brief Jaarverslaglegging 2020		--
Rekenkamercommissie-onderzoek Governance gemeenschappelijke regelingen		25
Rekenkamercommissie-onderzoek Proces en effectiviteit financiële bijdrage aanleg natuurvriendelijke oevers		675
Rekenkamercommissie-onderzoek Beheer waterstaatswerken (reserve)		p.m.

Groslijst onderzoeksonderwerpen

De rekenkamercommissie heeft een aantal potentiële onderwerpen voor onderzoek geïnterviewd in onderstaande groslijst. Daarin zijn ook de meeste van de door de fractievoorzitters van de Verenigde Vergadering aangedragen onderwerpen opgenomen. Deze groslijst is overigens niet statisch; elke vergadering van de rekenkamercommissie kunnen er onderwerpen aan worden toegevoegd of afgevoerd, op basis van nieuwe inzichten. Voor het moment geeft de groslijst een indruk waar de aandacht van de rekenkamercommissie naar uit zou kunnen gaan.

- hoe staat het met de kwaliteit van de vergunningverlening?
- is het beheer van onze waterstaatswerken op orde?
- draagt de huidige vorm van participatie bij aan het bereiken van onze doelen?
- hoe is de werking van de baggermethodiek en de rol van de schouw?
- hoe is de aanpak voor het probleem van de Amerikaanse rivierkreeft?
- is de nota Duurzaamheid adequaat uitgevoerd?
- is ons integriteitsbeleid op orde?
- hoe staat het met de omvang, de financiering en het effect van onze klimaatuitgaven?
- hoeveel invloed heeft HHSK op de buitenwereld?
- is de financiering van de afvalwaterzuivering op termijn verzekerd?
- is het beheer van onze eigendommen op orde?
- hoe is de (financiële) afhankelijkheid van ons assetmanagement van andere waterschappen?